

TEMA BROJA: REFORMA PRAVOSUĐA

TUŽILAČKI UGAO: OBEZBEĐENA POTREBNA SAMOSTALNOST

Reforma u dobrom pravcu

Slobodan Radovanović *v.d. Republičkog javnog tužioca*

Mogu da kažem da od kada sam na ovoj funkciji nisam uočio da postoji opasnost od političkih uticaja, koliko potrebu da moramo da postignemo viši stepen u kvalitetu rada i stručnosti. Neka mi neko kaže koje je političke uticaje trpeo za ovih godinu i po dana, koliko sam ja na ovoj funkciji. Odgovorno tvrdim da toga nije bilo. S druge strane, moramo biti svesni činjenice da tužilaštvo mora da postoji i funkcioniše u okviru državnog sistema

Pred tužilačku organizaciju postavljaju se sve veći i ozbiljniji zahtevi. U toku je reforma tužilaštva, na pragu smo uvođenja tužilačke istrage, traži se specijalizacija tužilaca, uvode se novi instituti poput nagodbe o priznanju krivice, ili se pak proširuje Institut tužilačkog oportuniteta. Sasvim je izvesno da će doći do određenih promena u mreži tužilaštava, kako bi se postiglo ukрупnjavanje pojedinih tužilaštava, koja nisu mnogo opterećeni predmetima.

Smatram da Republičko javno tužilaštvo treba da bude motorna snaga reforme naše organizacije koja je u toku. Ali, svoj doprinos mora dati celokupna tužilačka organizacija. Stoji činjenica da neki problemi nisu blagovremeno rešavani, a da su u međuvremenu pristizali novi. Hoću da kažem da je pored najveće odgovornosti Republičkog tužioca i Republičkog tužilaštva stoji i odgovornost čitave organizacije, a pre svega Okružnih tužilaca. Lično sam pozvao kolege da svojim idejama i predlozima daju doprinos reformi i poboljšanjima koja možemo da učinimo u veoma kratkom roku. Na alost, utvrdio sam da postoje određeni stepeni inertnosti što ću ilustrovati primerom. Od 28 Okružnih tužilaca samo mi je jedan dostavio svoje viđenje i predlog šta valja činiti i čime treba dopuniti plan i program rada tužilaštva za 2008. godinu. Neobično je da su od istih tužilaca ranije stizali prigovori o tome da nemaju kontakte sa Republičkim tužilaštvom, te da tu nešto treba promeniti. Na ovaj način sam pokušao da animiram Okružne tužioce kako bi dali svoj doprinos uspostavljanju novih odnosa i saradnje sa Republičkim tužilaštvom.

Zadovoljan sam tokom reformi, a da ona ide u dobrom pravcu potkrepljuje nekoliko činjenica. Prvi put su Republičko tužilaštvo i Ministarstvo pravde uradili zajedničke projekte. Reč je o Zakonu o javnom tužilaštvu i Državnom veću tužilaca. Veoma je važno da istaknem da su pomenuti projekti doživeli pozitivne ocene i pohvale od strane ekspertskih timova Evrope i OEBS-a. Takođe, Tužilaštvo je po prvi put pre svih izašlo sa jasnim stavom o tužilačkoj istrazi. Decidirano smo rekli da podržavamo ovaj koncept i da samo uz podršku države u materijalnom i svakom drugom pogledu u stanju da u primerenom roku stvorimo uslove da tužioci vode istragu. Ovim novim zakonima postavljaju se temelji nove organizacije tužilaca i smatram da ovi zakoni jesu instrument koji će tužiocu obezbediti potrebnu samostalnost. Kada to kažem imam na umu činjenicu da pomenuti zakoni predviđaju način izbora tužilaca, a pripremaju se i kriterijumi koji će se primenjivati prilikom izbora i razrešenja.

Aleksandar Roknić, novinar „Danasa“

Može se reći da je reforma pravosuđa u Srbiji, u mandatu ove vlade, dobro počela. Davanjem ovlašćenja tužilaštvu da pokreće postupke zaplene nezakonito stečene imovine od kriminalaca, dobija se neophodno oružje u borbi protiv organizovanog kriminala i istovremeno sprečava dalje ubacivanje novca stečenog kriminalom - trgovinom drogom, oružjem, cigaretama, alkoholnim pićima, u legalne tokove. Jednom rečju, sprečava se legalizacija kriminala.

Istovremeno, davanjem većih ovlašćenja tužilaštvu i stavljanjem tužioca na rukovodeće mesto u krivičnom postupku, najzad se pravi hijerarhizacija u odnosima policije i tužilaštva. Naime, u Miloševićevo vreme, policija je radila istrage kada je bilo političke volje da ih radi. To je i osnovni razlog zašto su mnoga ubistva iz tog perioda ostala nerazjašnjena. Izmenama krivičnog zakonodavstva, tužilac dobija vodeću ulogu u krivičnom postupku, što bi moglo da dovede i do ubrzanja prikupljanja dokaza u pretkrivičnom postupku, a samim tim i do brze realizacije prikupljenih validnih dokaza u eventualnom krivičnom postupku pred sudom. Dobra strana reforme pravosuđa je i što će tužioci proći kroz opšti reizbor, tokom kojeg će biti preispitani njihovi rezultati rada.

Reforma tužilačke organizacije jeste kompleksan pojam i biće uslovljena mnogim drugim faktorima. Ona je deo reforme pravosuđa i u mnogome će zavisiti od reforme sudstva. Postoji nekoliko bitnih tačaka i jedna od njih je pitanje samostalnosti i nezavisnosti. Zato je dobro što smo konačno shvatili da nezavisnost tužilaštva u klasičnom smislu ne postoji nigde u svetu, a i konačno smo se suštinski upoznali sa značajem ovih pojmova i otklonili dosadašnje nedoumice. Samostalnost tužiocu obezbeđuje i njegov lični integritet i način njegovog izbora. Tužioci koji nisu došli na svoje funkcije po partijskim ili nekim drugim kriterijumima sigurno će biti samostalniji u odnosu na one druge i tu upravo leži sva ozbiljnost i značaj donošenja novih zakona. S druge strane moram da priznam da treba da budemo svesni toga da nijedan zakon neće biti dovoljan ako sami ne budemo zaslužili uvažavanje, kako u državnim strukturama tako i od strane građana. Istovremeno, nikako ne bismo smeli da svojim postupanjem, odnosno nepostupanjem dovedemo u pitanje stepen samostalnosti koji imamo.

Mogu da kažem da od kada sam na ovoj funkciji nisam uočio da postoji opasnost od političkih uticaja, koliko potrebu da moramo da postignemo viši stepen u kvalitetu rada i stručnosti. Neka mi neko kaže koje je političke uticaje trpeo za ovih godinu i po dana, koliko sam ja na ovoj funkciji. Odgovorno tvrdim da toga nije bilo. S druge strane, moramo biti svesni činjenice da tužilaštvo mora da postoji i funkcionisati u okviru državnog sistema.

Upravo sve što se trenutno dešava, a vezano je za donošenje novih zakona: definisanje jasnih kriterijuma za razrešenje koristiće i obezbediće da se nikakve proizvoljne čistke ne dogode. Naravno da se toga svi pribojavaju, ali smo na najboljem putu da tužilačku organizaciju ojačamo i osavremenimo tako što ćemo da se oslobodimo onih za koje utvrdimo da su nesavesni i nestručni u svom poslu, ili zadovoljavaju neke druge kriterijume za razrešenje. Tužilac koji narušava ugled tužioca i države svakako treba da bude udaljen.

Na kraju bih rekao da ćemo novom reformom tužilaštva udariti nove temelje modernom tužilaštvu Srbije koje na prvom mestu treba da pokaže svoju punu efikasnost u radu, koje će ispuniti sve standarde postavljene u strategiji reforme pravosuđa Srbije.

**VIDA PETROVIĆ – ŠKERO
BIVŠA PREDSEDNICA VRHOVNOG SUDA SRBIJE**

Smatram da je donošenjem zakona o sudijama, uređenju sudova i Visokom savetu sudstva napravljen značajan korak za ostvarenje garancija nezavisnosti i stvoreni uslovi za bolje funkcionisanje sudstva. Ali, prelazne i završne odredbe tih zakona i zakon koji reguliše novu organizaciju sudova, kod mene izazivaju veliku zabrinutost. Pitanje je da li će garancije nezavisnosti moći da se adekvatno realizuju, da li će promene moći da se realizuju u rokovima koji su određeni Ustavnim zakonom i da li će biti dovoljno budžetskih sredstava za predviđene izmene. Venecijanska komisija je navela da Visoki savet sudstva čije sve izborne članove bira Skupština nema garancije nezavisnosti. Pitanje nezavisnosti ovog organa vezano je i za specifičan problem „zakonskih beneficija“. One se ogledaju u automatskom napredovanju i boljim platama članova Saveta. Jedino izborni članovi Saveta neće proći kroz opšti izbor. Takve „beneficije“ su opasne jer je teško kontrolisati da li prerastaju u specifičan vid korupcije.